

Thema-sessies 2019

Sessie 2 op 12 april: differentiatie in uitstroom mbo-4 is hard nodig

Memo 2 – 4 maart 2019

Inleiding

In dit memo pakken we een aspect van het thema bij de kop dat eigenlijk toch wel actueel is. Er wordt gesproken – nog niet echt gediscussieerd – op het politieke vlak over de toelaatbaarheid van het hoger onderwijs. Eigenlijk bedoelen politici het studeerbaar maken van een opleiding, van start tot finish. Heel goedbedoeld - dat weer wel - draait het in de politiek om selectie aan de poort, in het eerste jaar (studieadvies) en de betaalbaarheid van het geheel, vanuit de student gezien.

Maar uiteraard moet het gaan om het ervoor gaan zorgen dat iemand zodanig goed voorbereid aan de start staat dat de kans op succes optimaal is. Natuurlijk moet de studie in het hbo ook realistisch zijn ingevuld, want 'anders blijf je aan de gang met gaten dicht'.

In de recente discussie in de TK over toegankelijkheid had men het over het mbo en het mogelijk maken om als hogeschool zelf te bepalen of een toelatingsonderzoek nodig is. Dat betekent dat de zeven koppels mbo-hbo waarbij dat nu in de wet vermeld staat, verdwijnen. De TK is bang dat hogescholen deze nieuwe optie als een vorm van selectie gaan gebruiken. De minister is echter van mening dat de hogescholen redelijk denkende organisaties zijn en geen misbruik zullen maken van hun 'nieuwe macht'.

Overigens is het nog maar de vraag wat de status van een toelatingsonderzoek gaat worden. Mogelijk is het een onderdeel van de 'studiekeuzecheck' en is de uitkomst van het onderzoek te zien als een aanbeveling. Ook moeten de hogescholen nog gaan bezien of er landelijke toetsen komen, om te vermijden dat er een vorm van rechtsongelijkheid in regio's gaan ontstaan.

Ons aspect

Het aspect van dit memo ligt toch wel een beetje in het verlengde van het bovenstaande:

In hoeverre hebben vier uitstroomrichtingen invloed op de toelating tot het hbo?

Nog even voor de goede orde die hoofdrichtingen voor mbo-4, kortweg – in willekeurige volgorde – om daarna:

1. werk te vinden, zonder directe afspraken met de werkgever over verdere scholing;
2. in een baan de slag te gaan, waarbij in het arbeidscontract staat dat er certificaten kunnen worden behaald in het verlengde van de mbo-4-opleiding;
3. doorstuderen in een (duaal vormgegeven) opleiding voor een Associate degree, in samenspraak met het werkveld en het hbo
4. doorstuderen voor een hbo-bachelor.

Het betekent in relatie tot het doel bij het thema dat het gaat om het voorbereiden van mbo'ers op een bepaald vervolg, zo optimaal mogelijk. Het is goed om vervolgens na te denken over wat het betekent als iemand wel aan de eisen van een richting voldoet maar niet aan die van de richting die past bij een ander vervolg. Dat geldt vooral bij het opteren voor de doorstroom naar een Ad-opleiding dan wel een bacheloropleiding in het hbo (want de toelatingseisen kunnen voor verwante opleidingen verschillen).

Waarom deze vraag? Het heeft te maken met het feit dat elke mbo'er nu in principe naar elke hbo-opleiding kan doorstromen. Tot het eind van de vorige eeuw waren er eisen waaraan het eindexamenpakket moest voldoen, net als bij het havo en vwo, maar door de invoering van het competentiegerichte onderwijs was die vorm van toelating niet meer mogelijk. Overigens heeft men ook nooit meer een poging gedaan om tot een vorm van toelatingseisen te komen... de hogescholen (de vereniging) vonden het prima zo...

In een volgend memo gaat we nog in op de vier uitstroomrichtingen op zich, maar het gaat nu om het volgende principe, mee te nemen in de discussie op 12 april en de voorbereiding daarop:

- Willen we dat als iemand in het mbo kiest voor een uitstroomrichting 1 of 2 (baan / baan met scholing) dat het inhoudt dat de toelating tot het hbo niet meer automatisch mogelijk is?
- Betekent dit dat als een mbo'er kiest voor richting 3 (Ad) resp. 4 (Bachelor) de toelating voor de Bachelor resp. de Ad geen automatisme is?

De prangende achterliggende gedachte is dat je moet kunnen streven naar een zo optimaal mogelijke invulling van elke uitstroomrichting. Dat doel kan inhouden dat de andere voortzettingen lastiger worden of eigenlijk helemaal niet meer zo optimaal mogelijk.

Iemand die na mbo-4 wil gaan werken, de keuzedelen daarop volledig afstemt (dus geen keuzedeel voorbereiding hbo neemt) en daarvoor bewust gekozen heeft, zal zich ook wel realiseren dat er een duidelijk verschil is tussen 'aan het werk gaan in een passende baan' en het 'gaan studeren in het hbo waarin ook wel allerlei theoretische zaken aan de orde komen'.

Dus we moeten ons gaan buigen over de gevolgen van deze differentiatie in mbo-4. Kunnen we de mbo'ers duidelijk maken dat het maken van keuzes tijdens de studie consequenties kan hebben voor het vervolg? Is vast te stellen wat in de vier richtingen zo specifiek is en wat de kans op succes bij een ander vervolg kleiner maakt?

Het zou betekenen dat je komt tot een toelatingsvoorwaarde voor de Ad dan wel de Bachelor. Dat kan inhouden dat de bijbehorende uitstroomrichting moet zijn gevolgd dan wel dat er nog voorafgaande aan de toelating een vorm van aanvulling op de andere richting is gepleegd. Maar misschien kan het gewoon betekenen dat de mbo'er die zich optimaal voorbereid op de arbeidsmarkt, niet meer naar het hbo kan. Uiteraard kan het later wel, op basis van werkervaring en aanvullende scholing, via het deeltijdse hbo – bekostigd of privaat., maar dat is een ander onderwerp.

Dus waar draait het straks in de discussie over dit voorstel om?

Samengevat gaat het in dit memo om de vraag of een verdere differentiatie op mbo-4-niveau (naast het inzetten van keuzedelen – komt in een volgend memo aan de orde) kan leiden tot een situatie waarbij het niet hebben gevolgd van een geschikte richting aanvullende eisen inhouden bij de gewenste doorstroom naar een ander vervolgroute.

Anders gezegd, kan het optimaliseren van de ene route leiden tot een mindere geschiktheid voor andere doorstroomroute?

En biedt het feit dat we in het hbo nu de Ad en de Bachelor hebben toch sowieso een vorm van flexibilisering qua aanpak?

Praktische zaken

Zoals in de vorige nieuwsbrieven al is aangegeven, kunt u op diverse manieren meedoen aan de discussie rond dit thema:

- a. Meedoen aan de sessie (en dus alle stukken gewoon ontvangen, doornemen e.d.)
- b. Graag alle memo's en informatie willen ontvangen, en mogelijk straks meedoen aan de sessie (later te beslissen), eventueel schriftelijk reageren
- c. Alleen maar de stukken ontvangen, ter informatie.

Het rapportje dat na 12 april wordt opgesteld, zal zonder meer op brede schaal worden verspreid.

Dus als u interesse in dit thema heeft, kunt u dit melden via info@leido.nl. Vermeld in ieder geval:

- Naam, functie, organisatie/instelling
- Uw aandeel in dit alles: a, b of c.
- Aspecten van het thema die op zich voor u van belang zijn en die u graag behandeld wilt zien.

De sessie vindt plaats op vrijdag 12 april van 10.15 tot 12.45 uur, in een van de gebouwen in de Uithof (Utrecht Science Park).

De kosten bedragen voor deelname aan de sessie zelf 30 euro excl. btw.